

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 " — >

Helyben házhó hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 " — >

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 " — >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Belföldi hirdetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, január 12.

„A magyar papság sérelme.”

A lapokat bejárta a hír, hogy b. e. Schusster Konstantin örökébe a váci püspöki székre dr. Belopotoczky Kálmán tábori püspök, váradi kanonok van kiszemelve. Határozott czáfolat nem jelent meg e hirre vonatkozólag, csak olyanféle, hogy korai még e dolog, a kormány még nem foglalkozott vele stb. A sajtó legnagyobb része rokonszenvesen fogadta Belopotoczky váci püspökségének hírét, mert ismerik mindenfelé mint kiválóan képzett, határozott jellemű, apostoli buzgóságú s áldozatkész főpapot, ki diszére válnék bármelyik egyházmegye püspöki székeinek.

És most egyik fővárosi esti lap ebben »a magyar papság sérelmét« látja s nem átalja nemzetiségi tendenciával gyanúsítani e kiváló főpapot.

Mindenekelőtt visszautasítjuk azt a régóta nyilvánvaló tendenciát, hogy a sajtó a püspök-jelölések dolgába avatkozzék. Az apostoli főkegyur joga ez s e jog gyakorlásában meghallgatja az illetékes faktorokat, de ezek között nem szerepelnek a riporterek.

Ami pedig a tábori püspök urat illeti, vegye tudomásul az esti lap riportere,

hogy a püspök ur a német világban, amikor nem volt még hasznos hajtó üzleti foglalkozás — mint ma egyeseknél — a magyar szó kultiválása, akkor tanult, nem az iskolában, mert az is német volt, hanem magán szorgalomból, sok fáradsággal tanult magyarul. Vegye tudomásul, hogy h. tanár volt a budapesti egyetemen, magyar hitszónok s a bécsi Augustineumban magyar igazgató. Vegye tudomásul, hogy Belopotoczky magyar egyházmegyének a tagja volt mindig s az ma is: tagja a legmagyarabb egyházmegyének s disze Sz. László káptalanának, ki csak nem rég dús (10,000 frtos) alapítványt tett a váradi magyar papnövédek fel-sőbb kiképzésére. Vegye tudomásul, hogy éppen azért, mert magyar pap, igen heves támadásoknak volt kitéve akkor, amikor tábori püspök lett, amely méltóságban előtte magyar pap nem ült s ő az első, ki e tekintetben a magyarok jogos kívánságának érvényt szerzett.

Czikkiró maga konstatálja, hogy »a magyar püspöki kar mindenha önzellen és makulátlan hazafias érzületéről volt ismeretes.« Jegyezze meg, hogy ez a magas, nagyérdemű testület ezután sem vesz a hazafiságból leczkét az — esti lap riportereitől.

Pénznyomoruság.

A közéletben kötelező koronaérték hosszú vajadás után, életbe lépett: tartozunk mindnyájan koronaértékben számítani. Jó; ez ellen ha egyszer törvény, nincs joga senkinek cselekedni,

De az, hogy a koronaértékben való számítás elrendeltetett a nélkül, hogy annak megfelelő pénznemekről gondoskodtak volna furcsa és sok kellemetlenséggel teli állapotokat teremtett.

Már az elmúlt 1899-ik évben például a magyar állam-vasutaknál a koronaértékben való számítás vezetett és az által, mivel fillért látni sem lehetett, bizonyos rendellenesség származott; mert midőn páratlan számú fillért mutatott a fuvarlevél: a félnek az utolsó fillér helyett, kettőt vagyis egy krajczárt kellett fizetnie. Ez csekélység az igaz, de például egy millió esetben 500,000 fillér = 25,000 krajczár vagyis 2500 forint.

De ez mind hagyján. Most minden pénztárnál koronában kell számítani és napirenden van a tévedés. A postás kisasszony például a 10 koronás postautalványra tévedésből — hisz ő is csak ember habár kisasszony is — kifizet a félnek 10 frtot; és mire a kisasszony az esti zárlatnál rájön a hibára: a fél elkölti a 10 frtot és a szegény kisasszony igaz, hogy egy tapasztalással gazdagabb, de 5 frttal szegényebb lett.

Még ha a 10 frtos bankjegyek helyett 10 koronás bankók lettek volna, hát ez a tévedés valószínűleg meg nem történt volna.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Gonosz lelkek.

Írta: S. B.

Egy gazdag bankár és fiatal felesége bálba készültek. Minden ékszert magukra szedtek, hogy kimitassák gazdagságukat.

— Mennyi fölülfizetést adjak? — kérde a bankár nejétől.

— Tíz forintot, — felel az asszony határozottan, — tudod, hogy a lapba is ki leszünk téve.

— Igazad van, a lapba is ki leszünk téve, — ismétlé a bankár nagy büszkeséggel és nejét karon fogva a négy lovas hintó felé siettek.

Amikor az utcaajtó közepét átlépték, a fényes fogat előtt egy nyomorék koldus asszony egy kiéhezett, vézna gyermeket tartva karján, — utjokat állta és alamizsna után nyújtotta csontos kezét.

— Takarodj! — ordított a bankár reá és ahelyett, hogy két krajczárt dobott volna oda, felrugta a szegény asszonyt, hogy majd a kerek-alá esett gyermekével együtt . . .

. . . A négy tüzes paripa csak úgy repült a mulatság színhelyéig, ott aztán, mint a legjobb szívű ember, büszkén vágta ki a bankár a tizest.

Hiába! erről a tizesről tudomást vesz a világ, mert minden lap ki fogja írni, míg arról

a két krajczárról csak az a nyomorult asszony vett volna tudomást, no meg az . . . Isten!

* * *

Szombat este van. Mint minden becsületes munkás, Fazekas Gábor is, egyenesen haza tartott a műhelyből, amelyben olyan sokszor megizzadt azért a néhány rongyos forintért, amit kérés tenyerében szorongat.

Amikor belép a kis szobába és az asztalra teszi keresményét, az asszonyt valami pokoli öröm fogta el. Ez az öröm csak fokozódik, amikor kijelenti Fazekas Gábor, hogy vissza kell mennie, mert sürgős a munka.

Az asszony először is zsebébe seprte a pénzt, aztán egy tányér délről maradt krumplic dobott a megtört alak elé, aki szinte félve jegyezte meg e gyenge ételre:

— Ilyenkor, amikor éjjel is dolgoznom kell, adhatnál édesem egy kis hust is.

— Hogyne, — pattant fel az asszony, — majd csirkével foglak tartani! Nem keresel annyit, hogy husra is teljék.

A szegény ember nem szólott többet, szomorúan fogyasztotta el sovány vacsoráját, aztán elment, hogy újból hozzá lásson nehéz munkájához . . .

. . . De alig tette ki lábát Fazekas Gábor a kis szobából, sült a pecsenye, készült hozzá a saláta . . .

. . . Még bor is került az asztalra, amikor korra belépett az a másik férfi . . .

Ünnepet ül egy nagy munkás-csapat. Vagy kétszázan rendezik ezt az ünnepélyt egy öreg munkástársuk tiszteletére.

Harmincz hosszú esztendeje, hogy szorgalmas munkása a gyárnak Varga József.

Még semmivetésbe is sok eltölteni harmincz évet, hát még nehéz munka mellett.

Ezt a kitartó munkát méltányolta az a kétszáz munkás akkor, amikor jubileumot rendezett a már megörnyedt Varga Józsefnek.

Szépen is sikerült ez a szegény ünnepély. Igaz hogy nem lehetett ott látni diszmagyarba bujt, aranyarkantyus alakokat, de látni lehetett őszinte szeretetet, melylyel körül vették az ősz munkást és hallani lehetett keresetlen szavakban elmondott őszinte nyilatkozatokat.

A hatalmas gyár tulajdonosa nem vett tudomást e lélekemelő ünnepélyről. Még csak az igazgató is napirendre tért felette, pedig hát egy nagy munkás deputáció hívta meg mind a kettőt.

De mégis! Tudomást vettek az öreg munkásról a jubileum után való szombat este.

Amikor néhány forintjáért ő is megjelent a pénztár előtt, egy kis levelet is kapott a kifizető hivatalnoktól.

— Talán gratuláció a nagyságos igazgató urtól, — gondolá Varga József és sietve bontá fel a levelet.

Szomorú üdvözlés volt abban.

Röviden és szárazon szólt ez a néhány sor:

Más pénzügyintézeteknél, de különösen a községi hitelszövetkezeteknél, hol a pénztárnokok nem e szakmára kiképzett szakemberek mint a takarékpénztárak, bankok, biztosító társaságok és más ilyenféle intézeteknél, hanem egyszerű földműves polgárok, — tömérdek zavart, hibát és tévedést okoz a koronaértékben való számítás által, hogy az ezen értéknek megfelelő bankjegyek és aprópénz forgalomban nincsen.

A községi hitelszövetkezeteknél — tapasztalásból beszélek — az üzlet pénznaplói zárlatkor majdnem annyi törlesztés és javításból állanak, mint a hány tétel szám bennök előfordul.

No de még ez is hagyján. Idővel bele fogunk törődni ebbe is. Pénztáros uraimék szidhatják az új rendet, mint a bokrot, de hát — vigyázzanak, hogy a zsebük kárt ne valljon. És még ez sem minden.

Minő mindenféle károsodásnak lesz kitéve a szegény, együgyű falusi nép a vásárokon?

És mennyi hasznát fogja venni ennek az új számításnak az élelmes kalmár-nép? Hiszen például a felsővidéki ruthén-nép még ma is »schein«-ban beszél. A fehér guba nála nem 5 frt, hanem — 12¹/₂ forint scheinban. Hát a koronátlan koronás világban — hogyan fog számítani?! . . .

Itt van tehát az ideje, hogy a forgalomban levő forintokról szóló bankjegyek minél előbb tisztán koronaértéknek megfelelőekkel becserepléssenek. Mire való még ezzel is kinözni azt az ugy is eléggé megkínzott népet?

K—y.

Eszmecsere az autonomiáról.

Dudek könyve az autonomiáról egészséges eszmecsereit indított meg a napi sajtóban és az irodalomban. Szükség is van rá, mert itt az ideje, hogy összeüljön a kongresszus s nagyon kívánatos, hogy a kongresszusi képviselők minden oldalról tájékozva legyenek, mikor meg-

„Tisztelt Varga ur! Gratulálok én is, hogy oly hosszú időt élt már, de egyúttal ki kell jelentenem, hogy öregsége miatt nem igen tud már megfelelni kötelességének. Gyenge a munkára nagyon és így két hét múlva el kell bocsájtanom a gyárból.

Kovács, igazgató.

Ezt a levelet kapta szegény Varga József azért a harmincz évi becsületes munkáért — ajándékba!

* * *

Este van.

Esős, hideg szellő sivit keresztül az utcákon. Az emberek sietve igyekeznek fedél alá jutni.

Egy nyomorult, rongyos keszkenőbe burkolt női alak tart egy szatósüzlet felé. Karján fakó szemű, sovány porontyot tart.

Amikor belép a boltba rekedt hangon kezdi: — Kérek 20 krért rumot, ötért theát, 10 krért cukrot és — 2 krért fát.

— Éhes vagyok! — nyöszörgött a kis gyermek meglátva a puldon a sok mindenféle enni valót.

A lelketlen asszony mint egy erdei vad nézett végig a gyermekeken, aztán dühösen fordult a kereskedőhöz:

— Adjon már ennek a kölyöknek is egy száraz zsemlet egy krajczárért!

alkotják az autonomia kereteit. Legyen legalább ennyi hasznunk a harmadfélve huzódó halogatásból.

Dr. *Giesswein* Sándor, győri kanonok, az országos autonomiai kongresszus jegyzője érdekes reflexiókat irt az autonomia szervezetéről, melyek előbb a lapokban elszórva jelentek meg, most pedig egy kis füzetbe gyűjtötte őket össze. Dudek érdemes munkája iránt nagy méltánálással van, de nem habozik vele szemben megtenni észrevételeit. Ezek vonatkoznak a nagyobb és kisebb javadalmakra vonatkozó kijelölés módjára, az autonomia szervezetére (egyházmegyei gyűlés), a költségek fedezése stb. Nem foglal állást sem a többség, sem a kisebbség javaslata mellett, hanem a két javaslat kombinálásából óhajt egyet alkotni.

Érdekes és érdemes dolgozatát e szavakkal fejezi be:

Minő reményekkel nézhetünk a jövő elé? Pessimisták azt mondják, úgy sem lesz a kath. autonomiából semmi sem. Ha csüggetően nézünk ölbetett kezekkel a jövő elé, akkor bizonyos hogy nem lesz belőle. Ha akarjuk, hogy legyen, ha létrejöttén dolgozunk s ügyünkért buzdulni meg nem szűnünk, remélhetjük, hogy Isten megsegít rá, — de minden körülmények között meg lesz az a megnyugtató vizsgálatunk, hogy a dolog nem rajtunk mult.

Konfliktus Széll és Fejérváry között.

Egyik esti lap hire szerint napok óta sütnak a kormány ugynevezett befentesei arról, hogy *Széll* Kálmán miniszterelnök és báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter között konfliktus jött létre. Ez a konfliktus, úgy mondják igen komoly jellegű, annyira, hogy valószínűleg kenyértörésre kerül kettőjük között a dolog. E konfliktus természetéről pedig azt írja e lap, hogy a vezérkari változások körül fordulnak meg az ellentétek.

A delegáció ülése.

Bécs, január 12.

A magyar delegáció ma folytatta ülését, a külügyi jelentés tárgyalását.

Szilágyi Dezső a hármasszövetségnek kelt védelmére. Németországnak — véleménye szerint — ugyanazon haszna van a szövetségből, mint nekünk. Egy szövetséget ugyan másképp is el lehet képzelni, mint a milyen a hármasszövetség. Ugron Gábor talán tudna ilyet összekombinálni, de az ilyen szövetségnek az volna a fatális baja, *hogy nem lehetne rá szövetséget kapni.* (Nagy derűtség.)

Ugron Gábor védelmére kél azon elveknek, melyeket első felszólalása alkalmával a delegációban a hármasszövetség ellen hangoztatott. Polemizál hosszasan *Szilágyi* Dezsővel.

A csehek és németek békekezejeje

kezd határozottabb formát ölteni, noha mindamelllett az egész mozgalom csak mesterséges és valószínűleg pium desiderium marad. A Prága és vidéke iparosainak szövetsége december 21-én tartott közgyűlésén egyhangulag elhatározta, hogy felhívást bocsát ki Ausztria valamennyi nagyiparosához. A felhívásban felszólítják a nagyiparosokat, hogy egyesülten forduljanak a kormányhoz és a reichsrathi képviselőkhez azzal a kéréssel, hogy minden erejükkel és a leggyorsabban hassanak oda, hogy a nemzetiségek között valahára megegyezés jöjjön

létre és pedig olyan megegyezés, a minőt az egész birodalom és minden egyes polgárnak java sürgősen követel. A kormány és a nép képviselői — mondja azután a felhívás — működésükben tudatában kell, hogy legyenek annak, hogy mindenki, az egész nép békét kíván, olyan békét, a melynek jóvá kell tennie a nemzeti-ségi harcz káros következményeit és meg kell mentenie az összeomlástól iparunk és kereskedelmünk alkotásait és a népek anyagi jólétét.

A határozat értelmében a szövetség éppen most fordult az osztrák nagyiparosokhoz a felhívás aláírása végett. Mindjárt az első napon ezernél több hozzájárulási illetőleg aláírási nyilatkozat érkezett be minden oldalról. Ebben a tényben mindenestre nagyon örvendetes szimptóma rejlik. Üdvözöljük azokat a férfiakat, a kiknek különféle pártáramlatok és pártjelszavak ellenére is volt bátorságuk, nyíltan kimondani azt, a mit a gazdasági inség által szorongatott ipar sóvárogva óhajt: a nemzeti békét.

A porosz képviselőházban

meleg napja volt a kormánynak. A képviselőházban ma *Arendt* és társai interpellációját tárgyalta a csatornajavaslatról való szavazáskor megrendszabályozott politikai tisztviselők dolgában. Miután *Köller* képviselő megokolta az interpellációt, felszólalt *Hohenlohe* herceg birodalmi kancellár és kijelentette, hogy a megrendszabályozás jelentőségét megmagyarázza. A hivatalnokok megbüntetéséről szó sem lehet. Az állami kormány távol van a gondolatától is annak, hogy beleavatkozzék a képviselők személyes jogaiba. Ha azt akarják, hogy a kormány egységes akciót fejthessen ki és hogy a kormány tekintélye megővassék, mindekelőt szükséges, hogy azok a hivatalnokok, a kik a kormány politikai felfogásának képviselőit hivatottak, ezt a felfogást döntő kérdésekben politikailag képviseljék. Ha azonban a kormány ezekben a hivatalnokokban nem láthatott terve kivételére alkalmas képviselőket, nem tehetett egyebet, minthogy lemondott az illetőknek politikai állásokban való szolgálatáról. Azt hiszi, hogy a kormány a népképviselői alkotmányos jogainak teljes megővése mellett megtette azt, a mit kötelességévé tett az állam érdeke. A kancellár beszéde után hosszabb vita támadt s a képviselők egy része a kancellár magyarázata mellett is alkotmányértést látott a dologban. — A vitát *Miquel* pénzügyminiszter zárta be.

Perzsia annektálása

áll most a külföldi napi politika előterében; Oroszország Herat felé való előnyomulásának hire ugyanis villámként csapott le Londonban. A délafrikai vereségek és az ázsiai diplomáciai balsikerek kétségbe ejtik azt a nemzetet, a melynek az utóbbi évtizedekben csak sikereiben volt része. Ily körülmények között nem csoda, ha minden áhírnék, mely ránézve rosszat jelent, hitelt ad, sőt rémletásban még nagyitva és eltorzítva látja azt. Anglia egyik legtekintélyesebb lapja a »Daily Mail« azzal a rémhírral lepi meg olvasóit, hogy Oroszország Perzsiát anektálni fogja, sőt e célra már Németország beleegyezését is kinyerte. Ez utóbbit Oroszország vasuti engedményekkel elégti ki. Egy másfél millió négyzetkilométer (tehát csaknem háromszor akkora, mint Ausztria-Magyarország) terjedelmű és tíz millió lakossal bíró teljesen önálló államot oly könnyen anektálni nem lehet. Ebbe igen sokan beleszólnának s első sorban maga az anektálódó állam, a mely szintén nem megvetendő ellenség, ha határai védelméről van szó. Perzsia mellett ott állanak még a rokontörzsek Afganisztánban és Beludsisztánban és az egész mögött ott áll még ma Anglia, amely a Dél-Azsia feletti hegemoniát nem engedheti át kardcsapás nélkül. Oroszország pedig még néhány évig — míg vasutvonalai kiépítve nincsenek óvakodni fog a háborútól.

A mi pedig Németország vasuti koncesszióit illeti, ugy ezt már megkapta. Az Eufraath-Tigris völgyi és a damaskusi vasutvonalak építési szerződését Oroszország hozzájárulásával

kötötték meg. Németország csaknem egy milliárdot fektet e vállalkozásba, a mely több évi munkát ad, míg megvalósul, addig Németország ugyanez irányban nem gondolhat újabb vasutépítésre, ha csak a perzsa öblöt áthidalni nem akarja. A «Daily Mayl» jelenti Kalkuttából, hogy az indiai kormány komoly híreket kapott Oroszország ama tervéről, hogy a német birodalom beleegyezésével Perzsiát annektálni akarja. Németországot, Oroszországot vasúti koncessziókkal elégtelené ki.

Nyolcz millió korona új teher.

Budapest, január 12.

Ismét egy óriási tétellel gyarapodnak Magyarország terhei. A költségvetést ugyanis megint felemelik. A kormányhoz igen közel álló organumok ugyanis jelentik a következőket: A kvótadöntés, valamint a honvédtisztek fizetésének szabályozása és a honvéd-legénység vascsorapénze következtében a költségvetést is megfelelően fel kell emelni. Ez a három tétel összesen *nyolcz millió korona több kiadást von maga után.* Ez összeg fedezéséről a kormány legközelebb megfelelő előterjesztést fog a képviselőháznak bemutatni.

Tehát ismét nyolcz millió korona teher nehezedik Magyarországra, a melyet természetesen az adófizetők véres verejtékéből fognak kisajtolni. És ezt a teherföllelet megint a katonai kiadások okozzák.

Honnan veszik ezt a nagy összeget megint, erről a félhivatalos források nem szólnak semmit. Valószínű azonban, hogy az átutalási összegből fedezik. Ez nem azt jelenti, hogy a mit nyerünk a vámon vesztjük a révén. Mert Magyarország a vámon és révén egyaránt veszít. Az átutalási összeg csak némi kárpótlás volna azokért a horribilis veszteségekért, a melyeket a kvóta fölemelésén szenvedtünk. De ebből is lecsapolnak egy nagy részt s beledobják abba a kimeríthetlen üregbe, a melyet katonaságnak nevezünk és a mely amúgy is roppant teher az országra.

Folytatják tehát a lecsapolási rendszert, a mely alatt annyi évtized óta görnyed már az ország, a mely elől nincs menekülés és a mely évről évre mindig nagyobb, hatalmasabb és elviselhetlenebb nyomort jelent. Folytatják és öregbitik.

Nyolcz millió korona több kiadás ebben az időben, a mikor a közgazdaság minden ágazata súlyos válságba jutott, olyan összeg, a mely jelentős súlyt képvisel az államháztartás mérlegében. És éppen az a körülmény, hogy a kormányparti organumok a hirt minden kommentár nélkül közlik, mutatja, hogy a kormánykörök mily természetesnek tartják Magyarországot újabb megterhelését.

Az adófizető nép pedig sóhajt és fizet. De a hur már anélkül is nagyon meg van feszülve. Jó lesz figyelembe venni, hogy további megfeszítés alatt könnyen elszakadhat.

A színház világitása.

A nagyvárad színház világitásának kérdése foglalkoztatta tegnap délután a színház építésére felügyelő bizottságot.

A kiírt pályázatra beérkezett ajánlatokat *Hollóssy* József kir. főmérnök felülvizsgálta s a bizottság előtt részletesen ismertette. Igen tanulságos, a tökéletes szakember alapos tudásával magyarázta meg a villamos világitás csinját-binját, s a bizottság tagjai nagy figyelemmel hallgatták az érdekes magyarázatot.

Tanulmányának eredménye az, hogy a beérkezett ajánlatok nem felelnek meg a kiírtaknak, sőt a város már a pályázat kiírásánál helytelen utra tévedt.

Javaslatára ketté választották az ügyet. A villamos fény fejlesztésére szükséges hajtóerőt előállító gépezet berendezését külön vették a színház világitásának belső berendezésétől.

Már korábban felmerült az az eszme, hogy a dynamó gép hajtására szükséges villanyerőt a vízvezetéki telepen levő gépekkel állítanák elő s onnét vezetnék be a színházhoz. Ezen tervet azonban kivihetetlennek találták és elajtették.

A tegnapi értekezleten pedig *Hollóssy* József kir. főmérnök újra felszínre hozta az eszmét s nemcsak kivihetőnek, hanem a leggazdaságosabbnak és czélszerűbbnek is mondta, a mely által a város tekintélyes összeget takarít meg, a mellett, hogy megmenti a színház környékét a gőzgépteleg szokszoros kellemetlenségeitől.

Az értekezlet lefolyása a következő:
Jelen voltak:

Dr. Bulyovszky József elnök, *Hollóssy* József kir. főmérnök, *Mezey* Mihály, dr. *Hoványi* Géza, *Huzella* Gyula, dr. *Radó* Ignác, *Bordé* Ferenc, *Dus* László, *Komlóssy* József, *Busch* Dávid, *Sztarill* Ferenc, ifj. *Rimler* Károly, dr. *Döry* Ferenc, *Hege-*
düs Géza, *Rendes* Vilmos, ifj. *Rimanóczy* Kálmán, *Krupicza* József építés vezető főmérnök, *Csordacsics* Ferenc v. építész.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester előterjesztette, hogy a színház villamos világitásának berendezésére kiírt pályázatra öt ajánlat érkezett be, azonkívül a nagyvárad közúti vasut részvénytársaság megkereste a várost, hogy hajlandó a színház világitására szolgáló dynamó gép hajtására a szükséges villamos erőt szállítani, amely által a költséges gépberendezés elkerülhető. A beérkezett pályázatok szakszerű felülbíráására szakembert kért a minisztertől, aki e célra *Hollóssy* József kir. főmérnököt küldte ki.

A szakértő véleménye.

Hollóssy József kir. főmérnök előadta, hogy a beérkezett ajánlatokat alaposan áttanulmányozta s megteszi észrevételeit. Kéri a bizottság tagjait, hogy ha valamit nem értenek meg, minden genirozás nélkül tegyék meg kérdéseiket.

Ezután rátért a beérkezett ajánlatokra, a melyek közül egy sem felel meg a követelményeknek, mert azok hibásak. Egyikből egy, másikkól más van kihagyva s így még összehasonlítani sem lehet őket. A *Schucker* ajánlata megéppenséggel hiányos.

Teljesen kifogásolja a kir. főmérnök azt, hogy a gőzgép részére a színház északi végén építsenek gépházat, a hol park venné körül. A tervezett erős építkezést a miniszter sem engedné. A járda alatt is kellene elvezetést csinálni, ami egy robbanás esetén nagyon veszélyes lenne. Különben is a teret eldizsztelenítené, a parkot nem lehetne fentartani. A gőz lecsapódna s elborítaná a környéket és a gépek zakatolnának. A füst szintén sok kellemetlenséget okozna a színház környékén, mert teljesen jó füst emésztőt még nem találtak fel. Továbbá éppen abban az időben szórná a gép a kormot, amikor a legtöbb sétáló közönség van az utcákon.

A gépészeti berendezés szóval nagyon rosszul sikerülne. Az ajánlatok ezen részét nem javasolja a bizottságnak.

Rátér a nagyvárad gőzmozdonyu közúti vasut ajánlatára, a mely alapnak nem rossz, de mivel erre nézve nincs miniszteri engedélye, jogi szempontból elbírálandó; műszaki szempontból azonban nincs ellene kifogása.

E tekintetben tárgyalhatnak, mert 1—2 hónapi késedelem nem lesz káros a városra. Ha nem is sikerülne ez a megoldás, szükség esetén valamelyik telepen felállíthat ideiglenesen két 60—60 lóerejű locomobilt a város, a melyek a dynamo gép hajtásához szükséges erőt szolgáltatják, míg a végleges hajtómű elkészül.

Általános figyelem között rátért a kir. főmérnök arra a szerinte leghelyesebb megoldásra, hogy tekintélyes megtakarítással a víz-művet lehetne hajtó erő szolgáltatásra felhasználni. A vízmű telepen nem kellene új kazánt felállítani, csak az üzem-tervet megváltoztatni. És pedig úgy, hogy a színház világitása idejében a vízvezetést leszállítanák. A vízműtelepen 2000 koronából lehetne gépházat építeni s s itt 2000 volt feszültségű villamos erőt fejlesztenének. Ezt 3 százalék veszteséggel két 5—5 milliméteres dróton lehetne a színházhoz szállítani, ami kevés, alig 3000 korona költségből kiállana, akkor is, ha a városban kábelben vezetnék. Ilyen módozat mellett elmaradna a 18.000 frtos gépház építése.

Fejtegette ezután a vészvilágitás és szükségvilágitás közötti különbséget. Vészvilágitásul gyertyát ajánl.

Javaslat az, hogy a gőzgép berendezés ügyét válaszszák el a belső világitási berendezés kérdéséről. A gépberendezésre tárgyaljanak a közúti vasutal, vagy a vízműtelepet vegyék a házikézelés útján igénybe. A belső berendezésre nézve pedig új pályázatot irjanak ki.

A belső berendezés kérdése következett ezután. Erre nézve előadja, hogy az sürgős. Akármelyik pályázó cégre rá lehetne bízni a pályázatokra némi észrevételt tesz. A *Siemens*-cég kikötése tulságos erős volna a várossal szemben. Ezen cégnek a szinszabályozói nem helyesek és esetleg jóval magasabb összeget számíthatnának fel. E tekintetben jobb a többi ajánlat.

A vezetékek, lámpatestek és szufitákra nézve tette meg még megjegyzéseit.

A kérdéshez első sorban dr. *Hoványi* Géza szólott. Felvetette, hogy a törvényhatóság már megállapodott a világitás maximalis és minimalis üzemköltségére nézve. Elérhető-e az, hogy a kir. főmérnök által proponált megoldás szerint nem lesz nagyobb az üzemköltség.

Dr. *Radó* Ignác azt a kérdést veti fel, hogy nyujt-e biztos alapot a főmérnök, miszerint a *Siemens*-cég képviselője által felvett 14 frt 30 kr. napi üzemköltség az ajánlott módozat mellett is betartható?

Dr. *Döry* Ferenc azt hiszi, hogy csak úgy lehet a beérkező pályázatok összehasonlítani, ha teljesen egyforma alapon lesznek a feltételeknek megfelelően kiállítva.

Ifj. *Rimler* Károly azt kérde a kir. főmérnökötől, hogy a 2000 volt feszültségű áram közbiztonsági tekintetből nem lesz-e veszélyes vagy föld alatt vezetve nagyon drága?

Hollóssy József más szempontból fogja fel a kérdést. A színház villamos világitásánál nem lehet a fillérig takarékoskodni. Ma már mindennütt villanyvilágitják a színházakat, mert ennek előnyeit nem pótolja semmi más, még élet és vagyónbiztonság tekintetében sem. — A napi üzemköltség biztosítható legfeljebb 2 koronával, vagy a vízmű igénybevétele esetén 4 koronával emelkednék; de ezzel szemben megmarad a nagy befektetés összege s nem a városban csinál kellemetlenséget a gőzgép. A gőzgépet különben 15—18 év múlva ki kell cse-

rélni. A Schuckert-czég ajánlatát azért mellőzi, mert az teljesen hiányos, érthetetlen. A 2000 wolt erősségű áram vezetéke nem veszélyes, hisz másutt is be van hozva, sőt még 10,000 wolt erősségű áramot is vezetnek a városokon keresztül-kasul.

A bizottság elfogadta Hollósy József kir. főmérnök javaslatát. Ehhez képest a kérdést két részre osztották. A dynamogéphez szükséges hajtóerő előállításához szükséges gép berendezés kérdését függőben hagyják s tárgyalnak a közuti vasuttal, vagy ha ez nem vezet eredményre, a vízvezetési telep igénybevételére teszik meg a szükséges intézkedéseket.

A színházi belső világítási berendezésére új pályázatot irnak ki, illetve a 4 pályázót új pályázat benyújtására hívják fel. A feltételeket a kir. főmérnök Busch Dávid v. főmérnökkel állapítják meg. A pályázatok január hó 29-ig adandók be.

Egy város közönsége a trágár szindarabok ellen.

— Botrány a szegedi színházban. —

Szeged város jó izlésű közönségét illeti a dicsőség, hogy a vidéki városok között elsőnek utasította rendre a trágár szindarabokat mutogató színigazgatót és provokált olyan botrányt, a mi miatt aligha lesz kedve *Krecsányi* színigazgatójának a *Magyar és Vig orfeumok* kasszadarabjaival előhozakodni többé.

„Vendéglő a szabad szerelemhez” cím alatt a budapesti Magyar Színházban *szinrekerülő* darabot adatta elő Szegeden az ottani szintársulat igazgatója s ebben oly meztelenséget mutogatott, melyeket csak — Budapest szabad színpadra vinni s itt is csak két városrészben, melyek a színpadon a trágárságok bemutatását viharos tapsokkal szokták jutalmazni.

A szegedi színházban azonban óriási fütty és lárma hangzott el az egyes trágárságoknál s füttyölés és piszegéssel telt el az egész előadás.

Persze liberális laptársaink mindenesetre azt fogják mondani a szegedi közönségre, hogy nagyon el van maradva a kortól.

A szegedi színügyi bizottmány ülést tartott ez ügyben, de még végleges határozatot nem hozott, mert a véleménykülönbségeket elenyésztetni nem sikerült.

A kérdéses darab a Budai Szinkör műsorán „Csak párosan” cím alatt szerepelt s a Magyar Színházban: „Vendéglő a szabad szerelemhez” lesz a címe s Szeged közönségének dicséretére válik, hogy azt egyhangulag visszautasította.

A szegedi színigazgató dolga nem tartozik ránk. Még az sem, hogy egy ottani ügyvéd, a színügyi bizottság tagja úgy akarta az igazgatót megvédeni, hogy a bizottság cenzurajogát csak a vidéki színpadokra akarta értelmezni, azt állítván, hogy a Vig színház és Magyar Színház egyenrangúak a Nemzetivel és Népszínházzal (ohó!) s ezek darabjaira az előzetes cenzura nem terjed ki. A bizottság azonban igen természetesen azt az álláspontot fogadta el, hogy miután a cenzura célja a trágárságok kizárása, ezeket pedig a Vigszínház és Magyar Színház művelik, tehát színházi rangsorok megállapításába nem bocsátkozik, hanem megvédelmezi közönségét az erkölcsrontó daraboktól.

Minket itt tisztán a közérkölcse szempontja érdekel s az a tünemény, hogy a vidéki színigazgatók haszonlesése az egész országot méltányosan fenyegeti, midőn a párisi szennybohó-

zatok olcsón megkapható ocsmányságaival el akarja árasztani a vidéket is, mely ezektől eddig tiszta volt. S elég szomorú, de jellemző és helyes dolog, hogy a városok színügyi bizottságai kikötik maguknak a darabok megrostálását s kívánatos, hogy ez országsszerte így legyen. Minden városban, ahol csak színtársulat működik, tegye a város a szerződés egyik pontjává azt, hogy oly magánsházak műsorának darabjait, melyek ilyenféle elbírálás alá nem estek, csak az illető színügyi bizottság átvizsgálása után legyenek előadhatók.

Az élet színpadáról.

Birkózás előtt.

Színhely: A cirkusztöltője.

Személyek: Dijkirkozó, egy mészáros mester és a cirkuszigazgató.

Igazgató: Uraim, a közönség már türelmetlenkedik s önöket tombolva hívja a porondra. Tehát ha készen vannak — — ?

Dijkirkozó (zavartan): Talán a kitűzött díjra nézve megegyezhetnénk.

Mészáros: Soha! nem szoktam hasonló körülmények közt egyezkedni.

D. b. (jelentőségteljesen hunyorgatva): Elsőrendű birkózó vagyok!

M. Az mind semmi! Én elsőrendű mészáros vagyok, habár az üzletem nem igen megy.

D. b. Több díj nyertese!

M. 400 koronát akarok. Üzletemet éppen rendbe hozom vele.

D. b. Világba jnok s a mester öv tulajdonosa.

M. Tyűh! látott már engem dolgozni? Egy csapásra bármilyen erős bikát leütök.

D. b. 50 koronát adnék!

M. A tagló csak úgy forog a kezemben, mint más ember kezén a piszkafa.

D. b. 100 koronát nem sajnálnék.

M. S azt a remeket a bikával minden nap megcsinálom.

D. b. (izzadva): 150 korona!

M. E nélkül tán reggelizni sem tudnék.

D. b. Utolsó ajánlatom 173 korona.

M. Ma azonban még nem dolgoztam. Gyűjtöttem az erőm.

D. b. (lábszárai reszketnek.)

Igazgató. (közbevág.) Ugyan uraim, hiszen voltaképpen nem az önök, hanem az én érdekemről van szó.

D. b. (reménykedve) Igaz, igaz!

I. Az én érdekem pedig azt kívánja, hogy a birkózás ma még ne érjen véget.

M. 400 koronát akarok!

I. (örömmel): No lám, hogy megtudunk egyezni! Meg fogja ön kapni, még pedig tölem.

M. No már ez más.

I. De három napon kell önnek birkóznia.

M. Beleegyezem. Három napig nem lesz bika halál.

I. És a harmadik napon odavágatja magát.

M. (gondolkodva): 400 koronáért miért ne!

I. De még érdekesebb lenne, ha ön csapná oda a mester öv tulajdonosát.

M. (henczegeve): Hát hiszem mindez csak tőlem függ!

D. b. (aggodalmaskodva): De ez esetben talán mégis méltányosabb lenne, ha az igazgató ur...

I. Értem mit akar mondani, a 400 koronát nem ön fizeti semmi esetre sem, de kap 200 koronát, ha oda hagyja magát csapni. Ezt kívánja a társulatom érdeke. Érti!

Mindnyájan ujongva: Tehát menjünk, menjünk, menjünk!

Szilánk.

Előfizetési felhívás.

Január 1-étől második lusturumát, VI. évfolyamát kezdte meg a „Tiszántul”.

Ot esztendő küzdelmes munkájára s e kitaró munkában nem egy sikerre tekinthet már vissza lapunk.

E hosszú idő alatt nem hajhásztunk zajos politikai sikereket, hanem szorgalmasan igyekeztünk erősíteni a keresztény szellemű és hazafias irányú közvéleményt, ápolni a szemléletmást erősödő hitéletet, védeni a magyar föld és magyar ipar érdekeit, terjeszteni az agráreszméket, erősíteni és szervezni az egészséges társadalmi és egyleti mozgalmakat. Önzetlenül állottunk mindenkor az igazi közérdek szolgálatában, ez vezetett bennünket akkor is, mikor szavunkat visszaélések ellen kellett felemelnünk.

Törekedtünk arra, hogy gyorsan és hűségesen referáljunk mindenről, bárhol történjék is, mi olvasóinkat érdekelheti, de óvakodtunk attól, hogy magán- vagy családi ügyeket hurczoljunk olvasóink elé.

Gondunk volt a kiváló művészeti és irodalmi események ismertetésére s a jó irányú szépirodalom ápolására.

A közönség megszerette s felkarolta lapunkat. Hálásak vagyunk érte, de hogy az új évben kettőzött buzgalommal s hatványozott eredménynyel működhesünk régi programunk megvalósításán, bizalommal kérjük a t. közönség határozó pártfogását.

Lapunk egyike az ország legolcsóbb napilapjainak.

Előfizetési áraink u. i. a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 16 korona.	Egy évre 20 korona.
Negyedévre 4 korona.	Negyedévre 5 korona.

Vidékre postán küldve:

Egy évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.

A „TISZÁNTUL” szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Jan. 13. A »Polgári takarékpénztár és segélyszövetkezet« közgyűlése d. u. 4 órakor.

Jan. 21. A »Polgári takarékpénztár részvénytársaság« közgyűlése d. e. 11 órakor.

Február 1. Joghajlatók felolvasó estélye Margittán.

*** Az új színház ünnepélyes megnyitása.**

A nagyváradai városi színház pár nap múlva teljesen fedél alá kerül. Most már biztosítva van, hogy ez év november havában új díszes Muzsa-csarnokunkban otthont talál *Somogyi Károly* színtársulata. Dr. *Bulyovszky József* polgármester már jó előre gondoskodik, hogy díszes új színházunk megfelelő ünnepélyességek között nyitassék meg. A polgármester tegnap felkérte *Rádl Ödön* kiváló esztétikusunkat, a Szigligeti Társaság elnökét, hogy készítse el a színház ünnepélyes megnyitásának tervezetét.

*** Olasz katolikus munkások a pápának.**

Az olasz katolikus munkások *Joachim-egyesülete* a szent év emlékére egy művészi kivitelű kelyhet ajánlott fel XIII. Leo pápának. A pápa kihallgatáson fogadta az egyesület küldöttségét és *Caterini gróf* diszelnök üdvözlésére azt válaszolta, hogy ő a munkások javát mindenkor szívén viselte, amit bizonyít az érdekükben kiadott iratainak nagy száma, köztük különösen a »*Rerum novarum*« cz. encziklikája. Az olasz katolikus munkások őszinte hódolatából a pápa vigaszt merített a jövőre nézve, mert szerinte e munkás emberek a vasból is aranyat készítenek becsületes, keresztény gondolkodásuk és működésük révén. A pápa megígérte, hogy a munkások kelyhével legközelebb misézni fog.

*** Kinevezés.** A nagyváradai kir. főügyész a vezetése alatt álló kir. főügyészséghez *Réthy Géza* nagyváradai ügyészségi irnokot irodatisztlő kinevezte.

*** A thea estély jövedelme.** A múlt héten rendezett thea estély anyagilag igen szépsikerrel végződött, amennyiben annak igen szép jövedelme volt. A thea estélyen ugyanis bevettek: jegyekből 84 frtot, felülfizetésekkel 22 frt 50 kr., az árvák kézi munkájából 10 frt, visszamaradt tárgyak kisorsolásából 3 frt 15 kr. visszamaradt czukrokért 2 frt, összesen 121 frt 25 kr., míg a kiadás 36 frt 61 kr. volt s így a tiszta haszon, 85 frt 04 kr. — Az estélyen a menház javára felülfizettek: *Comtesse Caroline de Beroldingen* 5 frt., báró *Gerliczy Félixné*, *Janky Józsefné* 2—2 frt., báró *Wildburg Adolfné*, *Balázsházy Margit* 1.50—1.50 krt., dr. *Fráter Imréné*, gróf *Széchenyi Viktor*, *Szunyogh Zoltánné*, *Dus László*, *Mágor Miklós* őrnagy, *Stark Róza*, *Winkler Lajosné* 1—1 frt., *Olasz Elemérné*, *Filipovics* őrnagy, *Gouden százados*, *N. N.*, *Sipos Árpád*, *Thuri Kálmán*, báró *Podmaniczky Emmi* 50—50 krt., összesen 22 frt 50 kr.

*** Levél Papp Árpádról.** A szatmári testvérgyilkosság főhősének, *Papp Bélának* kiüldözött testvéröccséről, *Papp Árpádról* levél érkezett Amerikából. A levél magántermészetű, Budapestre érkezett s belőle a *Papp Árpádra* vonatkozó részeket a *B. H.* a következőkben közli:

... Aurél testvéremnek három-négy hét óta jövedelmező foglalkozása van. Az ugynevezett *Gembli-házak* részére készíti a játékasztalokra való roulette-lapokat. Egy-egy táblával megkeres 5—10 dollárt s ha szorgalmasan dolgozik, elkészíthet hetenkint hat darabot. Szóval megtalálta szerencsését és szép vagyonra tehet szert. Nem kevésbé érdekes, hogy az, a ki Aurélt megtanította erre a munkára, senki más, mint a szatmári gyilkosságban sokat emlegetett *Papp Árpád*. Ő a *Papp-család* egyetlen számbavehető tagja és vagyonának örököse. Ez a tizenkilencz esztendősi fiú már egy év óta van Amerikában. Bár édesanyja gyakran hivogatta, még sem ment haza, mert szülei annak idején nem engedték meg neki, hogy színész legyen. Most azonban, a családi tragédia után, táviratozott szüleinek, hogy haza utazik. Elmondhatom, hogy a gyilkosság következtében Aurél a jövő héten már önállóan fogja vezetni üzletét. Nekem *Papp Árpádot* haza kellene kísérem s náluk a gazdaságban segédkezem. A *Papp* fiú

és *Aurél* folyton azzal ostromol, hogy megyek-e vagy sem. Az igazat megvallva, még nem tudom, pedig csak egy-két nap választ el az uttól. Meg, emlitem még, hogy mi és *Papp Árpád* is a töltek küldött »*Budapesti Hírlap*«-ból tudtuk meg, hogy *Papp Elemért* agyonlőtték. Ezt a leveletem december 23-án kezdtem írni s most 26-án folytatom. *Papp Árpád* még ma itt van, nem tudom, mikor fog hazamenni. Addig mi látjuk el a mindennapi szükséglettel. . . *Sch. Pista*.

*** Az első sétahangverseny.** Vasárnap tartja meg a 37. gy. e. zenekara *Fiala* karmester kitérő vezetése alatt első sétahangversenyét, mely a nagyváradai közönségnek a téli időszak elvéte érkező hangversenyei közt csaknem az egyedüli élvezete. Meg is telik ez alkalommal a hangversenyterem színi kaczagó kedvű közönséggel, mely ugyan nem sétál, hanem ül, de a tánczene hangjaira minduntalan felugrál. A sétahangversenyek most a *Csarnok* dísztermében fognak tartatni vasárnap d. u. 5 órakor s belépti díj a földszintre 60, a karzatra 20 fillér. Az első hangverseny műsora a következő:

1. Nyitány a »*Bőregér*« czimű Operettéből *Strauss J.*-tól.
2. Jogász keringő *Matys J.*-tól.
3. *Abránd* a »*Gésák*« czimű operettből, *Sidney Jonestől*.
4. *Pacsirta* és kakuk hangversenypolka *picculára Rixner A.*-tól.
5. Ballet zene »*Faust* operához, *Doppler Fr.*-tól.
6. »*Bur dal*« induló, *Wagner J. F.*-tól.

*** Hát ez már mi?** Szép a szeczeszió nadrágban és nyakkendőben, mert így már megszűröl fel tudjuk ismerni ama felebarátainkat, kiket a régi jó időkben gyógykezelés alá vettek volna, most pedig szabadon csatangolhatnak, de határozottan kidobni való a művészetből.

Itt két irányban rombol, vagy mint felfogás, vagy mint kivétel.

Tessék csak megnézni a fő-utcán kiállított *Krisztus főt*. Óriási vászon, melyet teljesen befed az arc, mely nem annyira misztikus, mint inkább igen gyarló tudással festett paczni s ami csodálatos, bámulatos, noch nie da gewesen — a képen egy holló, vagy sas, vagy kánya, vagy ilyen féle állatnak az árnyéka van oda mázolvva, mintha *Krisztus* szemét akarná kimarni.

Talán a rá boruló enyészetet jelenti ez a csodás madár. Hm! így kissé túl gyarló a művész ur szellemi röpte, ha csak így tudja érzéketni ezt az eszmét, ha pedig nem ezt jelenti, hát mit jelent?

A kép elég megbotránkoztatón néz így ki, nem is sokat érő munka, ugyan vegyék be az »*auzlag*«-ból, ugyis azt mondta a miniszter, hogy dísztelen a fő-utcánk, ne garnirozzuk hát ilyes »*festményekkel*«.

*** Díjbirkózás a czirkuszban.** Tegnap ismét idegizgató látványra készült a czirkusz közönsége és feszült figyelemmel várta a program utolsó előtti pontját a birkózást. *Fetri Károly* atléta és *Dusnyák* helybeli hentesmester mérköztek volna össze, de egy kis baleset jött közbe, mely még tegnapról datálódik. A tegnapi birkózásnál ugyanis *Petri* atléta úgy a porondhoz vágta *Dusnyák* henteset, hogy *beleg lett bele* s tegnap már nem állott ki birkózni, minthogy pedig eddigelé még nagyon kevesen vannak Nagyváradon, a kik *Petri Károly* atlétától egy földhöz csapást — szabálytalanul bár — kívánának, ennél fogva a birkózás ez este elmaradt, holnap azonban már ismét lesz.

*** Arany lakodalom.** Erdőbénye zemplénmegyei városkában f. hó 10-én ünnepelte a házasság ötvenedik évfordulóját *Rátkay István* földbirtokos és neje *Sikerle Emilia*. Az ünneplő házaspár evek előtt egy házat ajándékozott a helyi kisdud-óvoda számára. A múlt nyáron pedig, a bényei ev. ref. templom százados kőkerítése helyett, faragott kövekből ké-

szült oszlopos kőfal és kovácsolt vasból álló díszes kerítést emeltettek a templom elé, ezerforint költséggel. Az erdőbényei ev. ref. egyháztanács testületileg vitte el a köszönő jegyzőkönyvi kivonatot az ünneplő házaspárnak, kik előtt *Szóllósy* ev. ref. lelkész tolmácsolta a hívek s a bényei egyháztanács köszönetét. A szűk családi körben tartott ebéden pedig *Rátkay József* nagyváradai igazgató-tanító, a családtagok, unokák nevében mondott könnyekig ható emlékbeszédet. A szép időt átélt házaspárt, *Zemplén*, *Szabolcs*, *Biharban* élő rokonok, jóbarátok levélben üdvözölték.

*** A főváros tűzbiztosítása.** Budapest székesfőváros múlt hó 27-én tartott rendkívüli közgyűlésén a mintegy 20 millió korona értéket képviselő épületei és ingóságai tűzbiztosításával csaknem egyhangulag az *Osztrák Elemi Biztosító részvénytársaság* budapesti fiókigazgatóságát bizta meg. Ezen intézet cartellen kívül állván, a szövetségzett biztosító intézetek ajánlata ellenében tetemesen olcsóbb díjt ajánlott fel. A székesfőváros ezen határozata annál figyelemre méltóbb, mert azt az említett intézet megbízhatóságának és vagyoni biztonságának megvizsgálása után hozta. Ugyanez alkalommal megemlítjük, hogy *Sopron* szab. kir. város épületeit és ingóságait 10 évi időtartamra circa 2 millió korona érték erejéig szintén az *Osztrák Elemi Biztosító részvénytársaságnál* biztosította tűzkár ellen.

*** A gyűrű tolvaj.** A rendőrség tegnap *Galambos Józsefné* külvárosi lakosnő feljelentésére letartóztatta *Gombos Sándor* többszörösen büntetett csavargót, ki *Galambosnétól* két arany gyűrűt ellopott. A gyűrűk megkerültek, *Gombost* pedig fogva tartották.

*** A »Polgári takarékszövetkezet«** ma szombaton d. u. 4 órakor tartja évi rendes közgyűlését.

*** Megégett munkás.** Borzasztó szerencsétlenség történt e napokban a *Zimony* községben levő téglagyárak egyikében. A tégláégető munkások a kik felváltva éjjel-nappal dolgoznak — a munkaszünet alatt az éjszakát rendszeren a nagy kemence tetején töltik el, hol jó meleg lévén kényelmesen pihenhettek. E hó 8-án a felváltott munkások este bementek a kámba valami áldomásívás végett, a honnan csak egy 11 óra tájt éjjel tértek vissza pihenőhelyükre. Egyik társuk, *Radován Ilia* éjjel felkelt, hogy vizet igyék. A sötétségben azonban a mint a vizes korsót kereste, neki ment a körkemence nyitva felejtet felső etető szájának s abba bele bukott. Társai közül néhányan észrevették, hogy *Radován* lebukott, rögtön felugrottak, de már nem segíthettek rajta, mert pár perc alatt szénné égett. A szerencsétlenségnek *Csizmarik* nevű etető volt az oka, mert a mint a többi munkások állítják, midőn éjjel felmentek a kemenczére az etető ajtó levolt csukva, s alig hogy lefeketődtek *Csizmarik* fent járt, hogy a tüzet megnézzé s akkor hagyta nyitva az ajtót amint a szerencsétlen *Radován* nem vett észre. *Csizmarikot* a csendőrség letartóztatta s a hatóság eltiltotta a munkásoknak, hogy az éjjel továbbra is a kemence tetején töltsék. A szerencsétlenül járt munkás slávoniai illetőségű, özvegyet és több gyermeket hagyott hátra. A téglagyár tulajdonosa kijelentette, hogy gondoskodni fog a szerencsétlen munkás családjáról.

*** Találtatott a honvéd laktanya előtt egy női függő.** A káros a rendőrségen veheti át.

Plimsoll, egy modern emberbarát.

Minden angol munkás, de különösen minden angol tengerész ismeri ezt a nevet. Sőt az angol katonák is lelkesednek e névért; s a szegény állatok, ha beszélni tudnának, azok is legnagyobb hálával emlegetnék e nevet.

Minden nyomort felkaróit e férfiu; mindenkin segíteni akart.

1824. febr. 10-én született e nagy férfiu *Bristolban*. Jómódu szülői később egy szeren-

csétlenség következtében tönkrementek s így az alig 17 éves Plimsoll Sámuel sörfőzői hivatalnok lett. Főnöke észrevette Plimsollban a rendkívüli embert s rövid idő múlva egy igen felelősségteljes állomásba helyezte.

A nagy szív már itt megnyilatkozott. A munkások javára sok újítást és javítást vitt keresztül. 1854-ben saját kezére egy kőszén üzletet kezdett. De kis tőkéje csakhamar elfogyott s egyszerre minden nélkül állott. Bár jó módhoz volt szokva, mégis kénytelen volt magát a Shattsburg lord által felállított mintamunkásházba felvétetni. Ő maga beszéli el: »A mi embereink« című művében, milyen volt az élete a munkásoknál. Körülbelül 4 frt hetikeresetből kellett megélnie. De itt e munkásházban fejlődött ki tulajdonképpen szive azzá, a mi holtáig maradt.

Megismerte a munkásokat, az annyira megvetett »nép«-et. De minden, mit itt látott csak nemesítésére szolgált szívének. Kitartás, könyörületesség, mások gyengéinek elnézése a saját sorsában való megnyugvás voltak ama erények, melyekkel itt nap-nap mellett találkozott. 100 munkás közül 99 teljes feláldozással családjának élt. És mégis 1 önmagáról megfeledkezett emberért 99 derék, becsületes ember egész osztályok megvetésének és lenézésének lesz kitéve. Plimsoll elhatározta, hogy a mikor csak tehetni fogja, ha jobb módba kerül, összes erejét szenvedő polgártársainak szenteli.

Mivel valamennyi közt, mit látott a tengerészek sorsa volt a legtarthatatlanabb, legelőször ezeken akart segíteni, midőn Isten csakugyan alkalmas helyzetbe hozta. A tengerészekkel többször és hosszabb időn át volt összeköttetésben s így megismerte egész valójában nagy nyomorúságukat. Hogy miben állott e nagy nyomorúság, megérthetjük a »Life Boat Journal« 1870. november 1. számából, mely az angol olvasó közönségben óriási felháborodást keltett s Plimsoll malmára hajtotta a vizet. E lapban a többi között ez állott: »Már többször tettük figyelmessé hasábjainkban a közönséget ama szivtelen üzelmekre, melyek minálunk a tengeren uralkodnak, szavaink mégis viszhang nélkül hangzottak el... Nagyon sokszor megtörtént, hogy a teljesen elkorhadt kereskedelmi hajó árustul-emberestül elmerült, mielőtt még a hazai partot elhagyta volna. A tulajdonosok tudják nagyon jól, hogy e hajók még a legkisebb viharral sem tudnak megmérkőzni. De legyen! A hajó és áru jó magasan be vannak biztosítva, hát merüljenek el. Alljon itt csak néhány adat. 1864-ben 864 hajó merült el: 1865-ben 934. 1866-ban 1150. 1867-ben 1345. 1868-ban 1014 stb. 6 év alatt 6357 hajó. Mennyi emberélet veszett itt el! mennyien lettek özvegyekké, árvákká egyszerre! S mégis mily könnyen lehetett volna megakadályozni az elmerülést.«

S mindazonáltal jóllehet az angol kormány mindezt tudta, még sem tett semmit arra nézve, hogy ez állapotok megszűnjenek. Csak mikor Plimsoll került be az alsóházba, kezdték a »Theerjack«-ok sorsa iránt érdeklődni. Plimsoll először süket fülekneknek beszélt s több éven át eredmény nélkül maradtak beszédei. Majd törvényjavaslatokat adott be, de ezek minden méltányosságuk és fontosságuk mellett elvették. Mert valóban tarthatatlan volt a helyzet, mely a tengeren uralkodott. Sokszor megtörtént pl. hogy a hajó teljes szélcsendnél egyszerre mindenestül elstüllyedt.

Plimsoll bátorságával és kitartásával mégis végre céljához kezdett közeledni. Az 1875-iki trónbeszédben szó volt, hogy mily jó volna, ha a parlament a jövőben a kereskedelmi flotta matrózait védelmébe venné. A figyelmeztetésnek eredménye lön; még ugyanabban az ülésben a kereskedelmi miniszter egy oly értelmű törvényjavaslatot terjesztett elő. De a törvényjavaslatot egy másik mezőgazdasági törvényjavaslatlal leszorították a napirendről. De Plimsoll nem nyugodott. Mindenfelét elkövetett, hogy valamit eredményezzen; s mikor már az alsóházban semmire sem ment, a házon kívül kezdett beszélni — egy nagy munkában az egész nagy publikumnak. A fentebb jelzett »A mi embereink« (Our Seamen) cz. munka volt ez. Egyszerű módon elbeszéli ama tühretlen üzelmeket, melyeket a nagykereskedők elkövetnek. Elmondja saját tapasztalait, lefesti ama

szegény özvegyeknek és árváknak a nyomorúságát, kiknek életfentartói a nyereségvágynak áldozatai lettek. Képeket nyújt egyes rosszul épített és ellenállásképtelen hajókról. — Könyve óriási hatást gyakorolt a közönség körében. Egyszerre ezeken kezdtek írni. Lapok, melyek azelőtt soha philantróp kérdésekkel nem foglalkoztak, most hasábszámbra irtak e tárgyról. A legkitünőbb regényírók regényeket irtak a megjelent könyv alapján. Szóval az újságok tele voltak az új kérdéssel. S a nagy mozgalom nem is maradt eredmény nélkül. A törvényhozásnál igen sok törvényt hoztak a matrózok érdekében. Majd kilépett Plimsoll az alsóházból s helyét *Sir William Harcourt*nak engedte át, a ki folytatta a megkezdett harcot. Első vívmánya volt a gabona felrakási-bill. Első és legfontosabb; és pedig azért, mert először a gabonaszállítókat kellett megrendszabályozni, kik mivel önmaguk becsülték meg saját hajóikat, tetszés szerinti árt állapítottak meg.

1890-ben a katonákat vette Plimsoll pártfogásába, hogy t. i. jobb ellátást, nevezetesen jobb kenyeret kapjanak. Ezért kemény harcot kellett vívnia a britt kormányval. Majd végre az állatokat vette pártfogásába s tette ezt egy »Állatszállítóhajók« cz. művében, melyben a kegyetlen bánásmódot tárta fel, melyben az Észak-Amerikából Angliába szállított ökröket részesítik.

A nagy emberbarát 1898. június 3-án költözött át az öröklébe.

Tisztelet legyen a nemes halott emlékének!
(*Arbeiterwohl*)

EGYESÜLETEK.

A rabsegélyző egyesület ülése. A nagyváradai és biharmegyei rabsegélyző egyesület választmányja 1900. évi január hó 14-én d. e 11 órakor szokott helyiségében (Fogház épület II. emelet 5. ajtó) ülést tart. Nagyváradon, 1900. január 11. Dr. *Perjéssy* egyleti alelnök.

Igazságszolgáltatás.

Az ügyészség múlt évi ügyforgalma. A nagyváradai kir. ügyészség a múlt esztendőben óriási munkát végzett, amit az alábbi adatok fényesen bizonyítanak. Az ügyészséghez érkezett összesen 25150 ügy, mely mind el lett intézve. Ebből elintézett dr. *Perjéssy* Mihály kir. ügyész 15885 darabot, Lázár Márton kir. alügyész 2568, Pap Aurél alügyész 1548, Korn Lajos alügyész 2124, Vámosy Mihály alügyész 1309, Gáthy Bálint alügyész 190, Meszlényi Antal alügyész 289, Tátray Kálmán joggyakornok 563 és Nagy Béla joggyakornok 672 darabot. Elintézetlenül egy ügy sem maradt. Sajtó ügy a múlt évben 10 fordult elő, melyek közül négyet *Perjéssy* kir. ügyész, hatot Korn Lajos alügyész intézett el. Közhivatalnokok ellen 21, ügyvédek s közjegyzők ellen 26 ügy volt folyamatban, azonban csak egy ügyvéd s közjegyző elleni panasz került tárgyalásra.

Üdvözet a börtönből. Az ősszel Kiss Imréné, a mint kiszabadult a balassa-gyarmati fegyházból s a fővárosba jött, egy kis pénzre akart szert tenni. Valami huuczutságon törte a fejét s hamar ki is főzött egy ravasz tervet. Eszébe jutott egy volt fogolytársának, Braun Györgynek a komaasszonya, Troppa Ignáczné, a kiről a rabasszony mindig mesélt neki. Kissné beállított a komaasszonyhoz:

— Tisztelteti a Braunné!

— Kicsoda?

— Hát a komaasszonya Balassa-Gyarmatról.

Troppánének ekkor jutott eszébe, hogy kiről is van szó s gyanútlanul hailgatta tovább a furfangos idegent. Kiss Imréné pedig elmondta, hogy ő ott szolgál Gyarmaton a fogházigazgatónál s most a gazdája kis gyermekét hozta Budapestre egy kórházba. Még ma viszsa utazik s csak azért jött Troppánéhoz,

mert Bauerné arra kéri, hogy küldjön valami téli ruhát, meg holmi kis jó elemőzsiát.

A jó koma asszony szaladt a boltba, vett hamarjában két barchett-ruhát, téli topánkát megsonkát, süteményt és összepakkolta. Kissné pedig a hóna alá vette a pakkot és vigan elszellett a zsákmánnyal. Többet persze nem látták s hogy kiderült a turpissága, vád alá helyezte csalásért a törvényszek. Csakhogy a ravasz asszony ma sem mutatkozott, jobbnak látta nem eljönni a tárgyalásra. A bíróság az országosan való körözést rendelte el.

A nagyváradai kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

4302 Mátyás Tógyer közokirathamisítás — megváltoztatva.
4212 Csizmás Tódor lopás — helyben hagyva.
4361 Firczár Miklós becsületsértés — helyben hagyva.
4362 Domokos Onuczáné becsületsértés — v. utasítva.
4410 Zsarka György testisértés — részben megváltoztatva.
4434 Lang Vilmos becsületsértés — vissza-utasítva.
4336 Tomucza Tógyer rágalmasz — helyben hagyva.
4363 Essig József becsületsértés — rendelet.
4543 Szerető Lajos lopás — feloldva.
4544 Vasas János becsületsértés — részben megváltoztatva.
4602 Ispász Anyiska jogtalan elsajátítás — részben megváltoztatva.
4600 Gerhat Erzsébet rágalmasz — helyben hagyva.

Előadó: *Harmathy Károly.*

4099 Orbán Imre testisértés — részben megváltoztatva.
4100 Nagy Dániel testisértés — feloldva.
4192 Mendelovits Zsigmond szerencsejáték — rendelet.
4223 Pintyucza János testisértés — helyben hagyva.
4244 Vasadi Sándor becsületsértés — helyben hagyva.
4252 Ifj. Szécsi András becsületsértés — rendelet.
4387 Diószegi Péter becsületsértés — helyben hagyva.
4395 Szécsi András becsületsértés — vissza-utasítva.
4386 Sz. Nagy Ferenc testisértés — helyben hagyva.
4425 Rulkay Kálmán és t. testisértés — helyben hagyva.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanas.*

2804 Papp Juliánna — Rác András — helyben hagyva.
2805 Ilyés Mária — Popa Tyódor — helyben hagyva.
2806 Farkas András — Szabó Zsuzsánna — helyben hagyva.
2807 Faur Gábor — Vancsa Anna — helyben hagyva.
2849 Demján Juliánna — Bodó Sándor — helyben hagyva.
3657 Lehoczky Ágoston — Szegszárdi Róza — megsemmisítve.
3722 Ifj. Sárkány András — Czintoczy Anna — helyben hagyva.

Előadó: *Bócz Géza.*

2303 Nagy János — Komlósi Lajos — helyben hagyva.
2316 Gules Iláné — Argyelán Györgyné — rendelet.
2400 Sárközi András és társa — özv. Sárközi Andrásné — részben megvált.
2673 Turay András és neje — Szelle József — megvált.
3681 Dr. Thury Kálmán — dr. Fássy Lajos — helyben hagyva.
3750 Pipis János hagyatéki ügye — helyben hagyva.
3386 Vajda Anna hagyatéki ügye — helyben hagyva.

TANUGY.

Gyermek menhelyvezető nők képesítő vizsgálata.

Biharvármegye kir. tanfelügyelőségétől vettük a következő értesítést: A községre segélyezett nagyváradi özv. Dyk Ferenczné féle magánóvodájánál miniszterileg engedélyezett állandó gyermekmenhely vezető nőket képesítő tanfolyamnál a képesítő vizsgálat f. évi márczius hó 15-ik napján fog megtartatni.

Ezen vizsgálatra jelentkezhetnek a tanfolyamot végzettek kivül oly egészséges és ép testalkattal bíró 18—40 év között levő nők, kik az elemi iskola hat osztályát bevégezték, legalább egy évig valamely kisedóvodában a kisedóvodónő mellett segédkező dajka teendőit végezték, magyarul tudnak, zenei hallással és tiszta hanggal bírnak és kifogástalan erkölcsi viseletűek. A jelzett feltételek igazolása végett orvosi, születési, iskolai, szolgálati és községi bizonyítványokat kell bemutatni.

A jelentkezők felhivatnak ez iránti kérvényeiket legkésőbb február hó 15-ig alulírottához beterjesztésük.

Nagyvárad, 1900. évi január hó 12.

Sipos Orbán,
kir. tanfelügyelő

ZENE és MŰVESZET.

Kubelik hangversenye. Egész Nagyváradon méltó meglepetést és örömet keltett azon tegnapi hírünk, hogy Kubelik Jan a pár hó alatt világhírűvé vált hegedűművész január 20-án a Csarnok disztermében hangversenyt rendez. A művész kíséretében jönnek a hangversenyen közreműködni Lichtenstein Dóra kamaranékesnő, a kit énekszámáiban Polonyi Elemér zongoraművész fog kíséreni.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR:

- Jan. 13. A kereskedelmi csarnok hangversenye.
- Jan. 13. Középkiskolák táncestélye.
- Jan. 17. Kereskedő ifjak táncestélye.
- Jan. 18. Jogász-bál a kereskedelmi csarnokban.
- Jan. 22. A nőegylet thea-estélye a Zöldfában.
- Jan. 27. Tiszti estély.
- Jan. 28. Ev. ref. bál Várad-Velenczén.
- Jan. 29. Kereskedő ifjak táncestélye.
- Febr. 3. A katolikus kör táncestélye a kereskedelmi csarnokban.
- Febr. 17. A nőegylet kalikó bálja.
- Febr. 24. Tiszti estély.
- Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.

Jogászbál. A jogászbál rendező bizottsága felkéri mindazokat, a kik még ez ideig meghívót a jogászbálra tévedésből nem kaptak, de arra igényt tartanak és tarthatnak, szíveskedjenek ezen igényüket Frankó Endre bálelnőknél bejelenteni s a rendezőség a legnagyobb készséggel teend eleget kérelmőknek. Karzatjegyek f. hó 12-től a bál napjáig, azaz 1900. január 18-ig Róth M. utóda ur üzletében jegyvezetők elől.

Csarnok-estély. Rendkívül sikerültnek ígérkezik a Csarnoknak a mai estélye, mely e télen a második lesz. Az első is igen szépen sikerült, azonban a ma esteli még sokkal sikerültebbnek ígérkezik. A táncot hangverseny előzi meg.

Felolvasás Várad-Velenczén. A várad-váraljai és velencei »Népkör« folyó hó 20-án, szombaton tartja meg 3-ik felolvasó estélyét rendkívül érdekes műsorral. A felolvasáson kivül zeneszám és szavallat is lesz. A közönség eddig is nagy számban kereste fel e nemes czélú egyesület estélyeit, ez alkalomra is nagy érdeklődést mutat. A részletes programot közelebb adjuk.

Református bál. A nagyváradi ev. ref. egyházközség e hó 28-án egy Várad-Velenczén építendő templom alap javára táncmulatságot rendez, melyre a következő meghívót bocsátották ki: Meghívó. A nagyváradi ev. ref. egyházközség Várad-Velenczén lakó tagjai építendő templomuk költségeinek fedezésére a váraljai és velencei »Népkör« helyiségeiben (Kolozs-vári-utca 33. sz.) 1900. évi január hó 28-án zártkörű táncvigalmat rendeznek. Belépti-jegy személyenkint 1 korona. Kezdeté fél 8 órakor. Jegyek előre válthatók az intéző bizottság tagjainál és este a pénztárnál. Felülfizetéseket a jótékonyczél érdekében a bizottság köszönettel fogad.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Irtta: Fernand-Hue. 42

Francziából fordította — Ó.

A parancsnok ezen kombináció segítségével remélte, hogy megrövidítheti útját. Csakugyan oly gyorsan haladtak, hogy Parr számítássa szerint következő nap este el kellett érniök a folyam partját.

Az utolsó perczben azonban egy oly esemény jött közbe, mely kijátszva a parancsnok számításait, veszélybe döntötte egész vállalatának sikerét.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

Fogságban.

Az utolsó éjjel egy oly magaslaton vertek tábor, honnan már látni lehetett azt a kis erdőt, melyen túl a Zambézinek kellett folynia.

Vidáman ülték körül a kocsni mögött rakott nagy tüzet, örültek, hogy egyelőre vége szakad a fáradságos és mégis egyhangu utazásnak.

Sokáig beszélgettek így együtt, végre megindultak a kocsni felé, hogy lefeküdjének. Egyszerre borzasztó csata-ordítás hallatszott köröskörül s hirtelen nagy csapat fegyveres néger vette őket körül. Kettő közülük megragadta Margitot és Györgyöt s eltűntek velük a sötétben, a többiek Parr, Dover és Péter körül csoportosultak, akik nem adták meg magukat olyan könnyen. De mit tehettek volna a tulerővel szemben? Fegyvereik a kocsiban voltak, kénytelenek voltak tehát magukat megadni. A négerök összekötötték őket s magukkal hurcolták a kocsival együtt az erdőbe.

A parancsnokot és Pétert ugyanegy gondolat aggasztotta! hol lehetnek György és Margit?

— Vajjon mi az ördögöt akarnak velünk ezek a négerök? kérdezte Péter a kapitánytól.

— Nem tudom, de remélem, hogy nemsokára viszont látjuk a gyermekeket.

— Ha rájuk gondolok, mindig kedvem jön rárohanni valamelyik négerre!

— Mérsékeld magadat; ugy sem használna semmit az ellenállás.

A nap már a láthatárt érintette és utasaink még mindég haladtak, még pedig nem a folyó irányában hanem keletre. Péter az ut porában észrevette Margit lábnyomait, melyek észrevehetően különböztek a négerök széles talpaitól.

— Erre vitték Györgyöt és Margitot is, szólt a kapitány, nemsokára találkozunk velük.

Rövid idő múlva a csapat egyszerre éjszak felé fordult, azután megálltak egy sűrű bokros helyen. Néhányan a foglyokkal itt maradtak, a csapat nagyobb része azonban folytatta útját.

— Nos Dover ur, mit szól a kalandhoz? kérdezte Péter a fiatal angol mellé telepedve.

— Azt hiszem, hogy komolyabb a dolog, mintsem gondolnók, ezen vad törzsek között sok az emberevő.

Egy órai nyugalom után folytatták útjukat. Sokáig haladtak éjszak felé, egyszerre a bokor közül kiérve, a Zambézi partján találták magukat. A parton igen sok néger tanyázott, a folyóban pedig számos kisebb nagyobb csolnak volt kikötve. Az egyik csolnakban két néger őrizete alatt Margit és György ültek.

Parr nem fojthatott vissza egy örömkialtást s azonnal a gyermekek felé sietett, de a főnök egy magas termetű felczizomázott néger útját állotta, s megszólította angolul, mély torokhangon:

— Angol?

— Nem amerikai vagyok.

— Nem igaz, angol!

— De nem, vagyunk angolok, kiáltott közbe hevesen Péter, azután Doverre mutatott.

— Ez angol, de mi nem vagyunk azok.

A főnök intésére a négerök a foglyokat a folyó felé vezették. Ugyanazon csolnakba szállottak, melyben már Margit és György ültek. A többiek is beszállottak a csolnakokba s átevezvén a folyón kikötötték a másik parton. Kiszállították a foglyokat és tengeriből készült tésztát adtak nekik enni savanyu tejjel.

— Talán az angolok ellenségeinek kezébe kerültünk volna? kérdezte Parr csendesen.

— Valószínűleg, felelt Dover, azért kérdezte a főnök mindjárt, hogy angolok vagyunk-e.

— S én azt hiszem, hogy nem értette meg az »amerikai« szót. De nagyobb baj az, hogy így nem találkozhatunk a vezetőnkkel s ezáltal elvesz az utolsó remény, hogy felválhassuk azt a kit kerestünk.

(Folyt. köv.)

A transzváli háború.

Páris, január 12. A Matinnak azt jelentik Pretóriából, hogy a búroknak sikerült Ladysmith városát és az angol táborokat domináló fensikot a szomszéd halmokkal egyetemben megszállniok.

London, január 12. A Daily Mail értesülése szerint az e hó 6-iki csatában Ladysmith helyőrségéből 14 tiszt elesett és 34 tiszt megsebesült, a legénység pedig 800-nál több halottat és sebesültet veszített. A búrok veszteségét 2000 emberre teszik.

London, január 12. New-Yorkon át kerülő uton érkezett ide a hír, hogy Methuen lord tábornok megőrült.

London, január 12. A szombaton Ladysmith mellett folyt ütközetben az angolok vesztesége 800 halott volt saját bevallásuk szerint.

London, jan. 12. Methuen lordról jelentik, hogy a minapi baleset következtében megsértette a hátgerinczét.

London, jan. 12. Pretóriából jelentik, hogy a búrok tegnap általános rohamot intéztek Ladysmith ellen. White helyzete rendkívül aggasztó, a kapitulációt minden órán várják, mert a búrok már elfoglalták az összes Ladysmithhez vezető fensikokat.

TAVIRATOK

A helyzet Ausztriában.

Bécs, január 12. Koerber lovag ma hosszabb ideig értekezett Goluchowski külügyminiszterrel. Ezután hír szerint Koerbert a király fogadta kihallgatáson.

Bóra Fiumében.

Fiume, jan. 12. (Saj. tud. táv.) Tegnap óta orkánserű bóra dühög a városban. Az exponáltabb partokon köteleket vontak a járókelők biztonsága érdekében. Több baleset történt. A hajók késéssel érkeznek meg, a Duna gőzös Dalmáciából pedig még nem érkezett meg. A kikötőből a hajók nem mernek elindulni.

Crispi fia elítélve.

Róma, január 12. A római törvényszék *Crispi* fiát, a ki 1896 óta Braziliában van, gyémánt lopás miatt in contumaciam 4 évre elítélte.

A német-angol egyezmény.

Lisszabon, január 12. A kamara mai ülésén Franco, a konzervatív ellenzék vezére meginterpellálta a külügyminisztert a kölcsönre és annak a gyarmati vámbevételek által való biztosítására vonatkozó német-angol egyezményről. A miniszter azt válaszolta, hogy a kormánynak még nincs tudomása a megegyezés szövegéről, de az egyezség megkötésekor úgy az angol, mint a német kormány bizonyos ígéreteket tett a portugál birtokok integritása tekintetében.

A morvaországi sztrájk.

Mährisch-Ostrau, január 12. A munkások képviselői elhatározták, hogy a bányaigazgatói értekezlet engedményeit elfogadják. Mindazáltal a mély aknában, a mely a witkowitzi vasműveket látja el kőszénnel, azok a munkások, a kiknek ma reggel le kellett volna szállniuk, sztrájkolnak.

Az anatóliai éhínség.

Konstantinápoly, január 11. Az »Agence de Constantinople« hivatalos forrásból jelenti, hogy némely külföldi lapoknak az a híresztelése, hogy Anatóliában éhínség tört ki, teljesen alaptalan.

Dérouléde számkivetésben.

San-Sebastian, január 11. Dérouléde ideérkezett.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Ertéktőzsde.

Budapest, január 12.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	— — — — —	373 80
Magyar hitel	— — — — —	372 10
Allamvasut	— — — — —	322 —
Rimamurányi	— — — — —	337 50
Magyar jelzálog	— — — — —	228 50
Salgótarjáni	— — — — —	— —
Wagon-kölcsön	— — — — —	— —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. január 12-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	97 75
Magyar koronajárdék	— — — — —	94 80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	— — — — —	100 —
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	99 50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	99 50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	93 75
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	99 —
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	95 —
Magyar nyeresémsorsjegyek-kölcsön	— — — — —	160 25
Tiszasszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	137 25
Osztrák járdék papírban	— — — — —	98 75
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	98 60
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	97 7

Osztrák korona járdék	— — — — —	99 —
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	136 50
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	18 25
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	745 —
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	747 80
Párisi vista	— — — — —	96 15
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — — —	19 21
Németbirodalmi márka	— — — — —	118 10
London vista	— — — — —	242 40
20 márkás arany	— — — — —	28 62

SZERKESZTOI POSTA.

S. Gy. (Helyben). Küldeményét czimezze a Magyar Allam szerkesztőségéhez (Budapest, Zöldfa-utca 43. sz.) és jelölje meg egy mellékelt írásban, hogy mi czélra szánta. A hivatalos hirdetmény a pályázatra ott jelent meg először.

B. G. (Helyben.) »Becsapott város« cz. cikkének intencziója egészen helyes volna, — de még sem közölhető. Sajnos, hogy megtörtént, de az ilyen természetű dolgokat nem igen tesszük az ablakba, hogy a közelebbi és legtávolabbi szomszéd is mulasson rajta és vidáman kiáltsa háromszor: Oh Mucsa, óh Mucsa, óh Mucsa!

A szerkesztésért felelős.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Az 1895. évi cairoi s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s aranyéremmel kitüntetve. Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb körökben kitünő sikerrel használt külszer:

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármimemű csuzos bántalmái, u. m. köszvény, csuz, reuma, ischiás, asthma stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteknél is már egyszeri bedörzsolésnél a fájdalmakat teljeseu megszüntette.

Fog- és lejjáást 5 perc alatt megszüntet.
Egy üveg ára használati utasítással **1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 fillér.**

Főraktárak Budapesten: **Török József** ur gyógyszerárában. Király-utca 12. és dr. **egger A.** ur gyógyszerárában, Váci-körút 17. szám. Ugyiszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszerárában, valamint a készítő

VIDDER GYULA gyógyszerésznél
S.-A.-Ujhely.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.
Ugyiszintén Nagyváradon **Irgalmasok gyógy-szertára** Nagyvárad.

Kubelik Jan

világhírű hegedűművész,

Lichtenstein Dóra

kamara-énekesnő

és

Polonyi Elemér

zongoraművész

január hó 20-án művészi kör-
utjokban

Nagyváradra

érkeznek és a

Kereskedelmi Csarnok
disztermében

hangversenyt

rendeznek.

Minthogy a jegyek iránt előreláthatólag igen nagy lesz a kereslet, azért azok már most előjegyezhetők a Lloyd-kávéházban Rendes Szidornál.

A jegyek árai 4, 3, 2 és 1 forint.

1 főnyeremény 100.000 kor. értéktárgy,
4 főnyeremény egyenkint 20.000 korona értéktárgy stb.,

20% levonással készpénzben nyerhető

a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára rendezett

Nagy Jótékonyági Sorsjáték

egyetlen sorsjeggyel.

Minden sorsjegy még öt huzáson utánfizetés nélkül játszik, daczára annak egy sorsjegy ára

➡ **csak egy korona.** ➡

II-dik huzás visszavonhatlanul

==== **már holnapután.** ====

Sorsjegyeket ajánl a

Nagy Jótékonyági Sorsjáték

kezelősége, a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára

Budapest, IV., Kossuth-Lajos-utca 1.,

továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy. kir. államvasutak személypénztárai és minden dohánytőzsde.